

32004L0080

L 261/15

EIROPAS SAVIENĪBAS OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

6.8.2004.

PADOMES DIREKTĪVA 2004/80/EK
(2004. gada 29. aprīlis)
par kompensāciju noziegumos cietušajiem

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

VI sadaļu, noziegumos cietušajiem kriminālprocesā ļauj prasīt kompensāciju no likumpārkāpēja.

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 308. pantu,

(6) Noziegumos cietušajiem Eiropas Savienībā jābūt tiesībām uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par nodarītajiem kaitējumiem neatkarīgi no tā, kurā Eiropas Kopienas vietā noziegums izdarīts.

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽²⁾,

(7) Ar šo direktīvu izveido sadarbības sistēmu, lai noziegumos cietušajiem atvieglotu kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos, kurai jādarbojas, pamatojoties uz dalībvalstu sistēmām kompensāciju piešķiršanai tādos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kas izdarīti to teritorijā. Tādēļ visās dalībvalstīs jābūt kompensācijas mehānismam.

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

tā kā:

(1) Viens no Eiropas Kopienas mērķiem ir atcelt šķēršļus brīvai personu kustībai un pakalpojumu aprītei starp dalībvalstīm.

(8) Daudzas dalībvalstis jau ir izveidojušas šādas kompensācijas sistēmas, un tādējādi dažas no tām pilda savas saistības saskaņā ar Eiropas 1983. gada 24. novembra Konvenciju par kompensācijām vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

(2) Tiesa Kovenā [Cowan] ⁽⁴⁾ lietā nolēma, ka gadījumā, kad Kopienas tiesībās fiziskai personai ir garantēta brīvība ceļot uz citu dalībvalsti, šīs personas aizsardzība pret kaitējumu attiecīgajā dalībvalstī ar tādu pašu pamatojumu kā attiecībā uz pilsoņiem un personām, kas šajā valstī dzīvo, ir brīvās kustības tiešs priekšnosacījums. Pasākumiem, kas paredzēti, lai veicinātu kompensāciju piešķiršanu noziegumos cietušajiem, jābūt šā mērķa īstenošanas sastāvdaļai.

(9) Ņemot vērā, ka šajā direktīvā paredzētie pasākumi ir vajadzīgi, lai sasniegtu Kopienas mērķus, un Līgumā šīs direktīvas pieņemšanai paredzētas tikai 308. pantā noteiktās pilnvaras, ir jāpiemēro minētais pants.

(3) Eiropadome savā sanāksmē 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tampērē aicināja sagatavot noziegumos cietušo aizsardzības obligātos standartus, īpaši attiecībā uz tiesas pieejamību cietušajiem un viņu tiesībām uz kompensāciju par kaitējumiem, ieskaitot tiesu izdevumus.

(10) Noziegumos cietušie bieži nevar saņemt kompensāciju no likumpārkāpēja tādēļ, ka likumpārkāpējam nav līdzekļu, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumu par zaudējumu segšanu, vai arī likumpārkāpēju nevar identificēt vai veikt kriminālvajāšanu pret to.

(4) Briseles Eiropadome, tiekoties 2004. gada 25. un 26. martā, ar Deklarāciju par terorisma apkarošanu aicināja šo direktīvu pieņemt līdz 2004. gada 1. maijam.

(11) Jāievieš dalībvalstu iestāžu sadarbības sistēma, lai veicinātu kompensācijas saņemšanu gadījumos, kad noziegums izdarīts dalībvalstī, kurā nav cietušā pastāvīgā dzīvesvieta.

(5) Padome 2001. gada 15. martā pieņēma Pamatlēmumu 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā ⁽⁵⁾. Ar šo lēmumu, pamatojoties uz Eiropas Savienības līguma

(12) Ar šo sistēmu jānodrošina tas, ka noziegumos cietušie vienmēr var vērsties kādā iestādē dalībvalstī, kurā ir to pastāvīgā dzīvesvieta, un jāatvieglo visas praktiskās un valodu grūtības, kas rodas pārrobežu gadījumā.

⁽¹⁾ OV C 45 E, 25.2.2003., 69. lpp.⁽²⁾ Atzinums sniegts 2003. gada 23. oktobrī (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).⁽³⁾ OV C 95, 23.4.2003., 40. lpp.⁽⁴⁾ Lieta 186/87, *European Court reports* 1989, 195. lpp.⁽⁵⁾ OV L 82, 22.3.2001., 1. lpp.

(13) Sistēmā jāiekļauj noteikumi, kas vajadzīgi, lai noziegumos cietušajam ļautu meklēt informāciju, kura vajadzīga, lai iesniegtu prasību, un iesaistītajām iestādēm ļautu efektīvi sadarboties.

(14) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atkārtoti apstiprināti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā kā Kopienas tiesību vispārējie principi.

(15) Pārrobežu elementu dēļ dalībvalstis nevar pietiekami sasniegt mērķi, kas paredz veicināt kompensācijas saņemšanu, un, ņemot vērā rīcības apjomu vai sekas, to labāk var sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kas izklāstīts Līguma 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā direktīvā nenosaka neko tādu, kas nav vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.

(16) Šīs direktīvas īstenošanai vajadzīgie pasākumi ir jānosaka saskaņā ar Padomes 1999. gada 28. jūnija Lēmumu 1999/468/EK, ar ko nosaka Komisijai piešķirto izpildes pilnvaru īstenošanas kārtību ⁽¹⁾,

IR PIENĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

KOMPENSĀCIJAS SAŅĒMŠANA PĀRROBEŽU GADĪJUMOS

1. pants

Tiesības iesniegt prasību dalībvalstī, kurā ir pastāvīgā dzīvesvieta

Dalībvalstis nodrošina to, ka tad, ja tīšs, vardarbīgs noziegums izdarīts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā kompensācijas prasītājs pastāvīgi dzīvo, tad prasītājam ir tiesības prasību iesniegt kādai iestādei vai citai struktūrai pēdējā dalībvalstī.

2. pants

Atbildība par kompensācijas maksāšanu

Kompensāciju maksā tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras teritorijā izdarīts noziegums.

3. pants

Atbildīgās iestādes un administratīvās procedūras

1. Dalībvalstis izveido vai izraugās vienu vai vairākas iestādes vai citas struktūras, turpmāk – "palīgiestāde vai palīgiestādes", kas ir atbildīgas par 1. panta piemērošanu.

2. Dalībvalstis izveido vai izraugās vienu vai vairākas iestādes vai citas struktūras, turpmāk – "lēmējiestāde vai lēmējiestādes", kas ir atbildīgas par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz kompensācijas pieteikumiem.

⁽¹⁾ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

3. Dalībvalstis dara visu iespējamo, lai līdz minimumam samazinātu administratīvās formalitātes, kas jāveic kompensācijas prasītājam.

4. pants

Informācija iespējamiem prasītājiem

Dalībvalstis ar tādiem līdzekļiem, kādus tās uzskata par piemērotiem, nodrošina to, ka iespējamiem kompensācijas prasītājiem ir pieejama būtiska informācija par iespējām prasīt kompensāciju.

5. pants

Palīdzība prasītājam

1. Palīgiestāde prasītājam sniedz 4. pantā minēto informāciju un vajadzīgās pieteikuma veidlapas, pamatojoties uz rokasgrāmatu, kas sagatavota saskaņā ar 13. panta 2. punktu.

2. Palīgiestāde pēc prasītāja pieprasījuma sniedz vispārīgus norādījumus un informāciju par pieteikuma aizpildīšanu un apliecinājumiem dokumentiem, kas var būt vajadzīgi.

3. Palīgiestāde pieteikumu nevērtē.

6. pants

Pieteikumu nosūtīšana

1. Palīgiestāde, tiklīdz tas iespējams, nosūta pieteikumu un visus apliecinājošos dokumentus lēmējiestādei.

2. Palīgiestāde nosūta pieteikumu, izmantojot 14. pantā minēto standarta veidlapu.

3. Pieteikuma un visu apliecinājošo dokumentu valodu nosaka saskaņā ar 11. panta 1. punktu.

7. pants

Pieteikumu saņemšana

Saņemot pieteikumu, kas nosūtīts saskaņā ar 6. pantu, lēmējiestāde, tiklīdz tas iespējams, nosūta palīgiestādei un prasītājam šādu informāciju:

- kontaktpersona vai struktūrvienība, kas ir atbildīga par lietas izskatīšanu;
- ieteikuma saņemšanas apstiprinājums;
- ja iespējams – norāde uz aptuveno laiku, līdz kuram tiks pieņemts lēmums.

8. pants

Papildu informācijas pieprasījumi

Palīgiestāde pēc vajadzības sniedz prasītājam vispārīgus norādījumus par to, kā sniegt papildinformāciju, ja lēmējiestāde to pieprasa.

Palīgiestāde pēc prasītāja pieprasījuma, tiklīdz iespējams, to nosūta tieši lēmējiestādei, pēc vajadzības pievienojot nosūtīto apliecinājošo dokumentu sarakstu.

9. pants

Prasītāja uzklauššana

1. Ja lēmējiestāde saskaņā ar savas dalībvalsts tiesību aktiem nolēmj uzklaušīt prasītāju vai kādu citu personu, piemēram, liecinieku vai ekspertu, tad tā var sazināties ar palīgiestādi, lai organizētu:

- a) tās personas (to personu) uzklauššanu, kas lēmējiestādei tieši jāuzklauš saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, īpaši, izmantojot telefonkonferenci vai videokonferenci, vai
- b) tās personas (to personu) uzklauššanu, kas saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem jāuzklauš palīgiestādei, kura pēc tam uzklauššanas ziņojumu nosūta lēmējiestādei.

2. Tiešā noklausīšanās saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu var notikt tikai sadarbībā ar palīgiestādi un brīvprātīgi, bez iespējas, ka lēmējiestāde piemēro piespiedu līdzekļus.

10. pants

Lēmuma paziņošana

Lēmējiestāde, tiklīdz tas iespējams, pēc lēmuma pieņemšanas lēmumu par kompensācijas pieteikumu, izmantojot 14. pantā minēto standarta veidlapu, nosūta prasītājam un palīgiestādei saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

11. pants

Citi noteikumi

1. Informācija, ko viena iestāde nosūta otrai, ievērojot 6. līdz 10. pantu, ir:

- a) saņēmējas iestādes dalībvalsts valsts valodā vai vienā no valodām, kas ir kāda no Kopienas iestādēs lietotajām valodām, vai
- b) citā Kopienas iestādēs lietotā valodā, kuru attiecīgā dalībvalsts ir norādījusi kā sev pieņemamu;

izņemot:

- i) lēmējiestādes pieņemta lēmuma pilnu tekstu, ja valodu lietojums ir reglamentēts lēmējiestādes dalībvalsts tiesību aktos;
- ii) ziņojumus, kas sagatavoti pēc uzklauššanas saskaņā ar 9. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ja valodu lietojumu nosaka palīgiestāde, ievērojot prasību, ka tā ir viena no Kopienas iestādēs lietotajām valodām.

2. Pakalpojumi, ko palīgiestāde sniedz saskaņā ar 1. līdz 10. pantu, nav pamats prasībai, lai prasītājs vai lēmējiestāde atlīdzina maksājumus vai izmaksas.

3. Uz pieteikuma veidlapām un visiem pārējiem dokumentiem, ko nosūta saskaņā ar 6. līdz 10. pantu, neattiecas autentificēšana vai tai līdzvērtīgas formalitātes.

II NODAĻA

VALSTU KOMPENSĀCIJAS SISTĒMAS

12. pants

1. Šīs direktīvas noteikumi par kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos ir piemērojami, pamatojoties uz dalībvalstu to kompensāciju sistēmām, kuras izmaksā to attiecīgajā teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

2. Visas dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem.

III NODAĻA

ĪSTENOŠANAS NOTEIKUMI

13. pants

Informācija, kas jānosūta Komisijai, un rokasgrāmata

1. Dalībvalstis vēlākais 2005. gada 1. jūlijā Komisijai nosūta:
 - a) to iestāžu sarakstu, kas izveidotas vai izraudzītas saskaņā ar 3. panta 1. punktu un 3. panta 2. punktu, pēc vajadzības iekļaujot informāciju par šo iestāžu īpašo un teritoriālo jurisdikciju;
 - b) informāciju par valodu(-ām), kas minēta(-as) 11. panta 1. punkta a) apakšpunktā un ko iestādes var pieņemt, lai piemērotu 6. līdz 10. pantu, un par oficiālo valodu vai oficiālajām valodām, kas nav tā(-ās) pati(-šas) valoda(-as), bet kas tai ir pieņemama(-as) pieteikumu sūtīšanai saskaņā ar 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu;

- c) informāciju, kas jāpaziņo saskaņā ar 4. pantu;
- d) kompensācijas pieteikumu veidlapas.

Dalībvalstis informē Komisiju par turpmākām šīs informācijas izmaiņām.

2. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm sagatavo un publicē internetā rokasgrāmatu, kurā ir informācija, ko dalībvalstis sniegušas, ievērojot 1. punktu. Komisija ir atbildīga par vajadzīgo rokasgrāmatas tulkojumu sagatavošanu.

14. pants

Standarta veidlapa pieteikumu un lēmumu nosūtīšanai

Standarta veidlapas pieteikumu un lēmumu nosūtīšanai izveido vēlākais 2005. gada 31. oktobrī saskaņā ar 15. panta 2. punktā minēto procedūru.

15. pants

Komiteja

1. Komisijai palīdz komiteja.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 3. un 7. pantu.
3. Komiteja pieņem savu reglamentu.

16. pants

Centrālie kontaktpunkti

Dalībvalstis izraugās centrālos kontaktpunktus, lai:

- a) palīdzētu īstenot 13. panta 2. punktu;
- b) turpinātu ciešu sadarbību un informācijas apmaiņu starp dalībvalstu palīgiestādēm un lēmējiestādēm un
- c) sniegtu palīdzību un meklētu risinājumus grūtībās, kas var rasties, piemērojot 1. līdz 10. pantu.

Kontaktpunkti sanāksmes rīko regulāri.

17. pants

Labvēlīgāki noteikumi

Ciktāl šādi noteikumi nav pretrunā šai direktīvai, šī direktīva dalībvalstīm neliedz:

- a) ieviest vai paturēt spēkā labvēlīgākus noteikumus noziegumos cietušo vai citu noziegumos skartu personu labā;

- b) ieviest vai paturēt spēkā noteikumus par kompensāciju tādos noziegumos cietušajiem, kas izdarīti ārpus to teritorijas, vai citai personai, kuru skāris šāds noziegums, saskaņā ar nosacījumiem, kurus dalībvalstis šim nolūkam var precizēt.

18. pants

Īstenošana

1. Dalībvalstis stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais 2006. gada 1. janvārī izpildītu šīs direktīvas prasības, izņemot 12. panta 2. punktu, kas jāizpilda līdz 2005. gada 1. jūlijam. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

2. Dalībvalstis var paredzēt, ka pasākumi, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, attiecas tikai uz prasītājiem, kuriem kaitējumi nodarīti noziegumos, kas izdarīti pēc 2005. gada 30. jūnija.

3. Kad dalībvalstis nosaka šos pasākumus, tajos iekļauj atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāmas šādas atsauces.

4. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

19. pants

Pārskatīšana

Komisija vēlākais 2009. gada 1. janvārī iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu.

20. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

21. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Luksemburgā, 2004. gada 29. aprīlī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

M. McDOWELL